

Nagrada „22. decembar“

Povodom Dana Jugoslovenske narodne armije savezni sekretar za narodnu odbranu, general armije Veljko Kadijević, dodelio je Nagradu „22. decembar“ četrnaestorici autora čija su dela ocenjena kao najuspešnija u 1991. godini. Time je nagrađenima odati priznanje za izvanredne uspehe u rukovođenju i komandovanju, za najbolja ostvarenja iz oblasti vojne teorije, tehničkih i biološko-medicinskih nauka i iz oblasti pronalazaštva i tehničkih unapređenja.

Nagrade su dobili:

1) za izvanredne uspehe u rukovođenju i komandovanju – general-potpukovnik Dragoljub Simonović, pukovnik Enes Taso, pukovnik Svetozar Marjanović, pukovnik avijacije Branislav Petrović, kapetan bojnog broda Dušan Rakić, potpukovnik Simo Kričak i potpukovnik Milan Meničanin;

2) iz oblasti vojne teorije – prof. dr Radomir Životić i Božidar Jovović, profesor, za studiju „Jezik i stil ratne veštine“;

3) iz oblasti tehničkih nauka – prof. dr Milorad Dragojević, general-major, za monografiju „Borbena vozila“;

4) iz oblasti biološko-medicinskih nauka – prof. dr sci med. Miodrag Odavić, pukovnik, za monografiju „Klinička nuklearna medicina“;

5) iz oblasti pronalazaštva i tehničkih unapređenja – potpukovnik Ratko Mašić, dipl. inž., mr Miloljub Štavljanin, dipl. inž. i dr Zoran Čekerevac, dipl. inž., za konstrukciju novog tenkovskog motora.

To najviše priznanje saveznog sekretara za narodnu odbranu na prigodnoj svečanosti, održanoj 21. decembra 1991. u Domu JNA u Beogradu, nagrađenima je uručio načelnik Generalštaba oružanih snaga SFRJ, general-pukovnik Blagoje Adžić.

Obrazloženje Komisije za dodelu Nagrade „22. decembar“

General-potpukovnik *Dragoljub Simonović* je starešina natprosečnih kvaliteta, koji služi za primer mlađim starešinama. Samopregornim radom stekao je visok ugled u komandama i ustanovama u kojima je radio. Ističe se organizacijskim kvalitetima, umešnim rukovođenjem i komandovanjem i neumornim radom na izgradnji međuljudskih odnosa i vojnih kolektiva. Poseban doprinos je dao u obavljanju zadataka na Kosovu iz odluke Predsedništva SFRJ. Na dužnosti načelnika uprave Generalštaba oružanih snaga, kvalitetnim radom, ličnim angažovanjem i primernim rukovođenjem i komandovanjem, doprineo je uspešnom obavljanju borbenih i drugih zadataka na ratištu i ostvarivanju ciljeva rata u najtežoj fazi krize u Jugoslaviji.

U rukovođenju i komandovanju pukovnik *Enes Taso* je ispoljio visoki stepen odlučnosti, stručnosti, hrabrosti, brigu za ljude i borbenu tehniku, čime je vaspitno uticao na potčinjene i mlađe. Ispoljava visoku sposobnost u izgradnji dobrih međuljudskih odnosa i vojnih kolektiva u celini, zbog čega uživa visok ugled i autoritet. Umešno, hrabro i odlučno lično je rukovodio aktivnostima brigade, najčešće iz prvih borbenih redova, čime je i davao potpun doprinos obavljanju najtežih i najsloženijih zadataka na delu ratišta u istočnoj Slavoniji i Baranji.

Pukovnik *Svetozar Marjanović* je izuzetno odgovoran starešina, koji efikasno angažuje sve subjekte kolektiva. Procene su mu sveobuhvatne i pravovremene, a zaključci realni. U toku ove godine naročito se istakao primernim radom i rukovođenjem. Samoinicijativno je u toku avgusta i septembra pravovremeno izvukao sve snage brigade iz kasarne i garnizona Karlovac i tako sprečio da jedinica bude blokirana. Aktivnošću svoje jedinice doprineo je stabilnosti na prostoru Korduna.

Najneposrednije se i veoma uspešno i uporno angažovao na deblokadi i izvlačenju ostalih jedinica iz garnizona Karlovac, posebno inženjerskog školskog centra, kao i dela materijalnih rezervi.

Za odgovorno uspešno obavljanje zadataka, primerno držanje i ispoljenu ličnu hrabrost u borbenim dejstvima na Baniji i Kordunu Ukazom Predsedništva SFRJ, odlikovan je Ordenom za hrabrost.

Pukovnik *Branislav Petrović* je veoma disciplinovan, odvažan i hrabar starešina – pilot koji celokupnu aktivnost podređuje zahtevima letačkog poziva. Za sve vreme izvođenja borbenih dejstava, pored odličnog rukovođenja i komandovanja lovačko-avijacijskim pukom i rezultata borbenih dejstava na ratištu, često je i lično učestvovao i pokazivao izuzetnu hrabrost u izvođenju borbenih letova. Posebno se istakao u planiranju i organizaciji sadejstva sa komandama i jedinicama KoV, kako u borbenim dejstvima na ciljeve na zemlji, tako i u PVO teritorije i jedinica KoV-a. U izvođenju borbenih dejstava 204. lap nalazio se na najkritičnijim mestima, ispoljavajući ličnu hrabrost i umešnost u rukovođenju i komandovanju, doprinoseći očuvanju stabilnosti borbenog morala pripadnika jedinice i obavljanju najsloženijih zadataka.

Umešnim radom i angažovanjem celokupnog sastava jedinica i komandi kapetan bojnog broda *Dušan Rakić* je veoma organizovano i efikasno obavljao zadatke premeštanja, ukрупnjavanja i preseljenja jedinica i komandi iz kriznog područja. Vešt看 rukovođenjem i komandovanjem, pravilnom procenom situacije u kojoj su se jedinice sektora našle, pravovremenim angažovanjem snaga i prilagođenim odnosom prema organima vlasti na teritoriji zone odgovornosti uspešno je, bez ljudskih žrtava i materijalnih gubitaka, obavio pripreme i preseljenje jedinica van kriznog područja.

Potpukovnik *Simo Kričak* studiozno i odgovorno prilazi svakom zadatku, realno procenjuje situaciju, predviđa i brzo donosi odluke, koje svojom umešnošću i sposobnošću jednostavno i brzo prenosi na potčinjene i u realizaciju. Ličnim primerom i odlučnošću uliva poverenje kod potčinjenih i mobilise sve snage u obavljanju teških zadataka, a umešnim rukovođenjem i komandovanjem neumorno radi na izgradnji međuljudskih odnosa i vojnih kolektiva.

Poseban uspeh brigada kojom komanduje postigla je u ovoj godini u toku izvršenja mobilizacije i angažovanja na frontu, čime je dat potpun doprinos realizaciji zadataka Štaba Vrhovne komande na prostoru 2. operativne grupe.

Potpukovnik *Milan Meničanin*, u uslovima narušenog sistema mobilizacije, ličnim angažovanjem, dobrim procenama i predviđanjima događaja, obezbedio je visoki procenat popunjenosti ratne jedinice i njenu borbenu gotovost. Značajno je doprineo formiranju, naoružavanju i opremanju jedinica TO i spasavanju materijalnih sredstava iz skladišta JNA koja su bila meta napada neprijateljskih snaga. Pokazao je izuzetnu sposobnost u organizovanju odbrane aerodroma. Zahvaljujući tome, kao i ličnoj hrabrosti i aktivnostima koje je primenjivao, energično je odbio napad snaga neprijatelja na aerodrom i odlučujuće doprineo da se te snage poraze i prisile na povlačenje, a bez gubitaka u svojoj jedinici. Tom akcijom lično je rukovodio i obezbedio sletanje na aerodrom brojnih letelica i normalno funkcionisanje aerodroma kao celine.

Umešnim rukovođenjem i komandovanjem vazduhoplovnom bazom obezbedio je, pod veoma povoljnim uslovima, prihvrat i snabdevanje brojnih kolona jedinica JNA koje su se izvlačile sa teritorije Slovenije i Hrvatske, kao i u manevru jedinica kopnenim i vazдушnim putem.

*

Studija *Jezik i stil ratne veštine*, prof. dr Radomira Životića i Božidara Jovovića, profesora, originalan je naučni doprinos u oblasti vojne teorije. Autori su, na osnovu vlastitog naučno-istraživačkog rada i brojnih konkretnih kritičkih prikaza različitih oblika, ukazali na to šta bi trebalo uraditi da se jezik i terminologija ratne veštine očiste od haotičnog uticaja, na primer, birokratsko-političke frazeologije, ruske nauke i, u poslednje vreme, anglicističke frazeologije i terminologije. Autori su ukazali na neophodnost otkrivanja i standardizovanja vrednih stilskih i terminoloških modela domaće jezičke tradicije u široj problematici ratne veštine. Stvorena je osnova za izradu nove vojne terminologije i njenu standardizaciju, osmišljene su osobenosti jezika u stilu ratne veštine, razrađena

sociolingvistička struktura vojne sredine i ukazano na važnost terminološke komponente u jeziku ratne veštine.

*

Prof. dr *Milorad Dragojević*, general-major, prihvatio se izuzetno složenog i odgovornog zadatka da, u okviru monografije *Borbena vozila*, odgovori na složena pitanja razvoja borbenih vozila u prošlosti, ukaže na to šta ona sada predstavljaju i koji su dalji pravci njihovog razvoja. Autor uvodi jednu novu stručnu disciplinu – koncepciju borbenih vozila, koja je, u osnovi, filozofija razvoja vozila.

Kako ne postoje teorijski postavljene matematičke zavisnosti između velikog broja parametara i konstrukcionih veličina, koji čine tri osnovne osobine borbenih vozila (vatrena moć, oklopna zaštita i pokretljivost), i kako su ti odnosi i najveći problem pri stvaranju koncepcije novog vozila, autor je omogućio njihovo poređenje. Prilagodio je i proširio postojeću teoriju zaokreta vozila, predložio kriterijume, izveo matematičke zavisnosti i numeričku analizu za parametre pokretljivosti, tako da se, na osnovu svega toga, mogu upoređivati koncepcije postojećih vozila i obavljati procene budućeg razvoja.

Veoma studiozno, argumentovano, sa konkretnim podacima i ilustracijama za svaki podsistem, autor je naveo dostignuti nivo konkretnog rešenja i ukazao na perspektivu u budućnosti. Na osnovu okvirnih tehničkih rešenja podsistema razmotrio je koncepte pojedinih vozila, izneo svoje gledište u vezi s ukupnim tehničkim nivoom i perspektivu daljeg razvoja. Osim toga, ukazao je na činjenicu da vodeće zemlje u toj oblasti imaju veliki broj neuspelih projekata (na tenkovima) i kojim putem treba da se ide u neposrednoj budućnosti.

Monografija je podeljena na pet poglavlja. U okviru svakog poglavlja detaljno su obrađeni podsistemi vozila, osnovne osobine i mogući pravci daljeg razvoja.

*

Monografiju *Klinička nuklearna medicina – dijagnostika i lečenje karcinoma štitaste žlezde*, prof. dr sci med. *Miodraga Odavića*, pukovnika, prvu tog obima na našem jeziku, visoko

su ocenili najistaknutiji profesori univerziteta, stručnjaci u toj oblasti. To je pionirski poduhvat u našoj sredini, dobro osmišljen, pravilno raspoređene građe, sa detaljno i naučno obrađenom kliničkom problematikom dijagnostike i terapije malignih tumora štitaste žlezde. Profesor Odavić je na najkompetentniji način naveo sve sadašnje mogućnosti nuklearne medicine u toj oblasti. Monografija je kvalitetan i kompletan pregled savremenih saznanja u oblasti karcinoma tireoidne žlezde, koji je uspešno kombinovan sa autorovim bogatim iskustvom u toj oblasti.

*

Razvoj novog domaćeg tenka, koji treba da bude konkurentan savremenim tenkovima koji će biti u operativnoj upotrebi i posle 2000. godine, bio je uslovljen razvojem motora od 882 kW (1.200 KS). Radom na povećanju snage motora V46-6 u Vojnotehničkom institutu dostignuta je prvo snaga od 735 kW (1.000 KS) – (takav motor je ugrađen u tenk M84A) – a zatim i motor snage od 882 kW (1.200 KS). Najznačajniji doprinos u ostvarenju tog projekta dali su diplomirani inženjeri: potpukovnik *Ratko Mašić*, mr *Miloljub Štavljanin* i dr *Zoran Čekerevac*.

Novi motor V46-TK1 od 882 kW (1.200 KS) konstruisan je tako da obezbeđuje maksimalnu elastičnost po obrtnom momentu i visoke performanse, a pouzdanošću i višegorivošću obezbeđuje normalan rad u svim uslovima eksploatacije. Rezultatima koji su ostvareni istraživanjem procesa prehranjivanja i napajanja gorivom i primenom savremenih tehnologija, motor V46-TK1 postao je prvi tenkovski motor u svetu koji ima specifičnu zapreminu manju od $1 \text{ dm}^3/\text{kW}$ i specifičnu masu od svega $1,2 \text{ kg/kW}$. Osim toga što je radom na razvoju motora od 882 kW (1.200 KS) realizovan motor koji se kao sistem može primeniti za bilo koje borbena vozila, ostvarena su i značajna naučna dostignuća u oblastima prehranjivanja motora, procesa sagorevanja u motoru, napajanja motora gorivom, torzionih oscilacija motora, dinamike motora, metodologije laboratorijskih ispitivanja motora i uređaja itd.

V. K.